

ΟΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΕΣ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

ΛΕΩΝ Ο ΣΟΦΟΣ ΚΑΙ Η ΤΕΣΣΕΡΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΟΥ

Τάχαρτύρια ἔνες διαδέχεται. Ο Βουλγαροκτόνος μισεῖ τὸ παιδί του. Ἡ φυλάκισις τοῦ Λέοντος ἀπὸ τῶν πατέρων του. Πῶς ἀπεκπατεστάθη στὰ δικαιώματά του. "Οπου τὸν παντρεύεις χωρὶς νὰ τὸν ρωτήσουν. Συγγυγίκες ἡλοτοπίες. "Οπου ὁ Βουλγαροκτόνος ἐπιβάλλει μὲ τὸ ἔπειρον στὸ γυνό του νὰ μείνῃ πιστός στὴ σύμμαχό του. Ἡ εὐδεσθή καὶ ἐνάρετη Θεοφανός. Μία αὐτοκράτειρα που Ἰησοῦς καλέψη. Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Βουλγαροκτόνου. "Οπου ἔταξαντενεί μιὰ παλῆς ἀγάπη κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Α'.

Ο Λέων IV ποὺ διαδέχτηκε τὸ Βασιλείον Βούλγαροπόνο τὸ θρόνον τοῦ Βυζαντίου, τόσο στὸ χρονικόν, όσο καὶ στὸν έμπανον, δεν ἔμοιαζε πατέρων μὲ τὸν πατέρα του. Ο νέος αὐτοκράτωρ ἦταν ποὺ καρχητικός καὶ ἀδύνατος, πατέρανόταν τὸν πολέμους καὶ τις ἔκπτωσεις τῆς πόλης του ἀρέστην νὰ ζητείενος μέσα στὸ πατέρα του. Διότι περνοῦντο τὸν καρό του γαύρωντας, γιατὶ ήταν ἔξαρτης πορφυρίνης. "Εγάφει ποιήματα, θεολογικά ἔργα, λόγους κλπ. καὶ γι' αὐτὸς οἱ σύγχρονοι τοῦ τόντον ὅνταν οὐναίματα, εσφράτων.

Ήταν ἐπίσης εύσθετης καὶ ἐνάρετος καὶ ἡ περίοδος τῆς βασιλείας του ἐπηρείσθη ἐπάγκη στὴν ιστορία τῆς Βυζαντίνης αὐτοκρατορίας, μὲ τὴν νομοθετική καὶ τὴν διοικητικὴν προτάτων ἑργασία του.

"Ἄν καὶ ὁ Βασιλεὺς ἀπὸ τὸ 869, δημιαδὴ 17 χρόνια πρὸ τοῦ θανάτου του, εἶχε προστιθεμῖν, στὸ θρόνον τοῦ τὸ Λέοντα, γιὰ κακούρις δηναριτικοὺς λόγους, ἐν τούτοις ποτὲ δὲν τὸν εἶχε ἄγαπτον σὰν πατέρα. Πλλὰ στὸν καρχητικό, δεῖνθιμο καὶ αὐτοτρόπον αὐτὸν πατέρα, ἡ νεανικὴ ἥλιαξ τοῦ πορτύκηρος πέρισσος ἀρέστη ἀσημα. "Ο Βασιλεὺς ἀγαποῦσε πολὺ τὸ γυνὸν του Κωνσταντίνο, ἐνώ πρὸς τὸ Λέοντα φερόντων πάντοτε μὲ δυσμένεια.

"Όταν ὅμως ὁ Κωνσταντίνος ἐπέδειν, νέος ἀδάμα, ὁ αὐτοκράτορος, ἀπαγόρευτος γιὰ τὴν ἀπάλεια του, ἔγινε τρομερὸς νευρός καὶ καρχητικός. Διαρκῶς ἔβλεπε νὰ ἔχειται νόσο του συναρμοσίες, καὶ διὰν ὁ εἰνοσιώμενος του ἰερεὺς Θεόδωρος Σανταβαρίνος τοῦ συναφάντησε τὸ Λέοντα διὰ τὴν σινιομοτοῦσε ἐναντίον του, ὁ Βασιλεὺς τὸν πότερε. Διετάξει λοιπὸν νὰ φυλακίσουν τὸ διάδοχο του σ' ἕνα ἀπὸ τὰ διαιρέσιμα τοῦ πατέρα του, τὸν ἔγγαιο τὰ ἔρυθρα σανδάλια—τὸ σηματικὸν πορτοκαροφόρος τοῦ καταγωγῆς—καὶ γιὰ μᾶς στηγμή μᾶλλον σκέπτηκε νὰ τὸν τυφλώσῃ. Επὶ τρεῖς ὀλόβλητος μῆρες ὁ Λέων ἔμεινε φυλακισμένος καὶ κρεωπάτηκε γιὰ ν' ἀποφυάσει τὴν ἐνεργητικὴν επέμβασην. Πατριάρχος Φωτίον καὶ προτάτων ἔνος συγγενοῦς τοῦ Βασιλείου, τοῦ Στυλιανοῦ Τσοπούνη, ὁ δούτης θιούκος τότε ἐν ἀπὸ τὰ συντάγματα τῆς φροντὸς καὶ ὁ ποιός τοῦ λόγιμος νὰ μάλιστη στὸν κοινὸ του μὲ δάφνος καὶ μὲ εἰλικρίνεια... "Ετοι ὁ πορτύκηρος ἀνέκτησε τὴν ἐλευθερίαν του καὶ τ' αὐτοκρατορικὰ τὸν δικαιώματα...

"Ο Λέων ἦταν δεκατέτης χρόνων, διάν τὸν παντρέψη. Σύμφωνα μὲ τὴν σηνηδέα τοῦ πατέρου, συγχρόνως τότε μέστη στὸ πατέρα τις δόδεκα ὥρατερες νέες τῆς αὐτοκρατορίας. Μετάγει αὐτῶν ἦταν καὶ κατίστα Θεοφανό, ὁ δούτης κατήγετο ἀπὸ μᾶς αὐτοκρατορικής οἰκογένειας τοῦ Βυζαντίου. Αδητή ήταν πολὺ ὁρασία καὶ, ἵνα πολὺ, καὶ πολύ ἀνά-

ρετη καὶ γι' αὐτὸς ἀρεσε στὸ Βασιλεῖο καὶ στὴν Ἑλλάδα, οἱ δούτοι τὴ διαδήλευσαν γιὰ νίνη τους, χωρὶς νὰ φωτήσουν καὶ τὸ Λέοντα. Καὶ ὅμως ὁ νεαρός πράγματα ἀγαποῦσε καπούς ἄλλη. "Αγαποῦσε τὴν κόρη τοῦ ηποτηρίου τον Στυλιανοῦ Τσοπούνη, Ζωή. Μά τὸ πατέρας του δὲν ἐνδιέφερε κανέναν γι' αὐτό. Διέταξε τὸ γυνό του νὰ παντρεψεται καὶ ἔτι αὐτος, ἀπὸ φύση, παντρεψεται, μὲ μεγάλη ποιητική, κατὰ τὸ χειμώνα τοῦ 881 τὴ Θεοφανό...

"Ἐνας τέτοιος γάμος ἡταν πρωτομένος νὰ μὴ βγῆ καθόλου εύτυχομένος. Σ' αὐτὸν συντελέσει πολὺ καὶ ἡ Θεοφανός, οἱ δούτοι, μωλοντί εἰχε ἔνα σωρὸ ἀρέτες, εἰχε τὸ ἐλάτισμα γιὰ εἰλεῖς ἡλιότητα καὶ ἀδεξία. Γι' αὐτό, δταν μετά τὸ γάμο τους ἐνόμισε κάποτε πώς ὁ σινγκρός της ἐξαπολουθεῖνε νὰ ἐφωτιστοῦ οὐ μὲ τὴν κόρη τοῦ Τσοπούνη, ἔτρεξε ἀμέσως νὰ παραπομεθῇ στὸν πεθερό της. Τότε ὁ Βασιλεὺς, μὲ τὴ συνημένη του κτηνωδία, ἔκανε στὸ γυνό του μᾶς τρομερὴ σκηνή. Τὸν ἔπιπτε ἀπὸ τὰ μαλλιά, τὸν ἔροιε κάτιο καὶ μὲ κλωτσές καὶ γροθίες τοῦ ἐπέβαλε νὰ μείνῃ ποτὲ στὶν οὐρανοῦ...

Μά δὲν τὸν ἔφτανε αὐτὸς καὶ γιὰ νὰ ξεπερδείνη μᾶς γιὰ πάντα, δτως εἰλεῖ παντρέψει τὸ γυνό του διὰ τῆς βίας, πάντρεψε διὰ τῆς βίας καὶ τὴ Ζωή με κάπιτον Θεόδωρο Γκουτζονιάτη νομίζοντας ἐτοι πώς εἰχε ἀποκαταστήσει τὴν εἰρήνη στὸν διάδοχο του.

"Αντιθέτως ὅμως, η περιπτέτεια αὐτὴ δὲν ἔκανε τίποτε ἄλλο παρά νὰ μεγαλώσῃ τὴν ἀρχικὴν δυντάθειαν ποὺ ἔνοιαζε διά λέων πρὸς τὴ σύμμαχό του. Τόποτε πειρά δὲν μαρτύρεσε νὰ τὸν κάνῃ σηματική, μωλοντί η Θεοφανός, δταν ὁ σινγκρός της ἔπεισε στὴ διαμενία τοῦ πατέρου του καὶ τιμιάστηκε, θέλησε νὰ συμμεστοῖ τὴν τύχη του... Αὐτὸς δένθα τὴν ἀνέβασε κάτω τοῦ στίγματος πεποιητείος ἀπὸ πριν.

"Η Θεοφανός, δτως είλαμε, ήταν γυναίκα ἔξαρτης ενάρετη, ἀποστολήμενη διαμαρτυρίας μὲ διάφορες ἀγαθούργειες καὶ μὲ τὴ φειδία. Περιφρονοῦσε τὶς λαμπρότητες τῆς Αἰλῆς καὶ ζούσε ἀσκητικά. "Οταν ἔβγαζε τὸ λαμπτὸρ ωρίχη ποὺ τὴν ἔπειρον ἔθιμοτα, φρούριον κοινέλλα. Στὸ τραπέζιον προστάτη τῆς τὰ πλώνια φαγεῖται καὶ ἔτρωγε μόνο χόρτα καὶ φυσικά. "Ολα τὰ χρήματα της, δὲλα τὰ δῶρα ποὺ τὴν προσέφεραν, τὰ μοίρασμα στοὺς φτωχούς. Τὰ πλώνια φούχα της τὰ έδειν στοὺς δέλειχαν. Παρακαλούσθησε δημογεντινή τὶς ἀνάγκες τῶν χρόνων καὶ τῶν δοφανῶν, ἐπλούτισε τὰ μωναστήρια μὲ δωρεές καὶ ἀγαποῦσε τὸν ιερωμένους σὰν δελφούς της. Τὴ νόχτα έφευγε

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙ

ΤΟ ΚΡΙΝΟ

Μονάχο κι' ἀξεγύρωτο λαμπτοκόπος, κρινάκι.
Δὲν πέφτει μιὰ σταλαματία νά μην είνει φαρμάκι
δὲν τὰ βάθη τοῦ σύδρανού στότι προσπάτο σου κλώνω.
Ξυπνας μὲ τὸ δροσόπατον,
καὶ τὸν κρύψον σοῦ τόνον,
τοῦ δινέμενος παρθένους τὸν
ξόπολον ὅποια δράνα,
στὴν ἀμουδιά τὴν δαπλαχνή.
Μ. ΜΑΛΛΑΚΑΣΗΣ

καὶ ἀνά-

από την αντοκαφαρική της κλίνη με τά πολυτελή χρυσοκέντητα σκεπάσματα και πήγανε και ξεπλύνονταν σέ μια γωνιά σ' ένα σκληρό στρώμα, απ' τό δροιό σηκωνόνταν κάθε τόσο για νά προσευχηθῆ στο θεό. Δεν ήταν γνωστά αὐτή, ήταν άγια.

Έντονεταξέν ό Βασιλειος πέθανε και ἀμέσως ὁ Λέων, αποκτήσας ἀπότομα τὴν ἐλεύθερία του, ἀρχισε ν' ἀπομακρύνεται διολένα ἀπό τή συνήγορη του.

'Ἐπι πλέον, ὁ θάνατος τοῦ μοναδικοῦ παιδιοῦ τους, τῆς μικρῆς Εὐδοξίας, ἀπομάκρυνε ἀδόμα παστόπετρο τοὺς δύο συζύγους. Μετά τὸ δυστύχημα της αὐτῆς, ὁ Θεοφανός, βιβλιστής στη μεγάλη της θάλψη, ἀποτραβήστηκε σχεδόν ἑντελῶς ἀπ' αὐτὸν τὸν κόσμο. Σιγχρόνος ὁ φαντασιώς ἀσπροτύπης της τὴν εἶχε κάνει τόσο ἀσθενική, ώστε νά μην ἔλιπε πειά ὁ αὐτοκράτωρ γά την καρίσιμη δεύτερο παιδί. Γι' αὐτὸν στὸ τέλος την ἄρτησης ἑντελῶς ἤσυρη στὰ φυσητεύτα της καθηκόντων κι' ἐπειδὴ δὲν εἶχε ἀποκράτηση τὴ φύλη τῆς νεοτύπου του, ἀποφάσισε νά συνδεῖ τάπι μὲ τὴν κόρη τοῦ Τσαντού, Ζωή.

Ἡ αὐτοκράτεια τὸ ἔμαθε αὐτὸν ἀπό τοὺς πρότους. Ἐπειδὴ δέ, παρ' ὅλη τὴν ἀφοσίωσί της στὰ δεῖα, ή ἀγία αὐτῇ γνωστά ἔξαρσον θύεισε νά εἰναι ζητητικά, κόντεψε νά τρελαθῇ ἀπό τή θλίψη της.

Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ζούσα στὴν Κωνσταντινούπολι, στὸ μοναστήρι τῆς Ψαμαθίας, ἔνας ἄγιος ἀνθρωπος, ὁ νομαρχὸνος Εὐθύνως, πρὸς τὸν ὄποιο ὁ Λέων ἔπειτε μεγάλη ἐπικυμοῦ και σεβασμό. Σ' αὐτὸν λοιπόν, μέσ' στὴν ἀπόγνωσι της, κατέφυγε ἡ Θεοφανός. Τοῦ ἔχητος δὲν τὸ θάνατο τῆς ἀγαπημένης της κάρης δὲν εἶχε πειά πανένα λόγο νά ζη μέσ' στὸ παλάτι, δι' ὃντεφέρει φροτά ἀπό τὴν κατάστασα ποὺ εἶχε δημονογεγέθει και τοῦ ἔχητος τὴν ἔγκριση τοῦ ἀποικιακοῦ στὸ παλάτι μοναστηρίου τῆς ἐξαίριστας τῶν Βλαχερνῶν. Λέγοντας πὼς για νά τὸ πετύχη αὐτὸν ἥταν διατεθειμένη νά κανή κάθε θνοῖα, ὡς και αὐτὸν ἀδόμα τὸ διαζήνιο νά δώσῃ στὸ συζήνο της. Ὁ Εὐθύνως διωτὸς εἶχε ἀντιθέτη γνώμη και ἀφοῦ τὴν ἐνίσχυσε και τὶς παρέστησε τὴν ειδήνη ποὺ εἶχε, ἐγκαταλείποντας τὸ συζήνο της, πηγή και βρήκε τὸν αὐτοκράτορα. Ὁ Λέων ἔμεινε κατενθυνοασμένος ἀκούγοντας τὰ σχέδια τῆς συζήνου του και μὲ τὴ σκέψη δὲν θὰ μποροῦσε νά παντερετη ἀμέσως τὴν ἀγαπημένη του Ζωή.

Μὲν ἀμέσως ὁ Εὐθύνως, παρόντας αὐτὸηρό τὸν ἀρχισε νά τὸν ἐπιλήγει και νά τὸν μεμφεται και ἐπειδὴ δι' αὐτοκράτωρος ἐπέμενε, τότε δι' μοναχὸς ἔψυχε, διακηρύσσοντας δὲν δὲν δι' τὸν ξανάβειτε πειά, ἀν' ἐπέμενε στὴν ἔνοχη ἀπόφασι του.

Παρ' ὅλες δύμασι τῆς ἀπειλῆς του αὐτὲς και παρ' ὅλη τὴν εδένεια τοῦ αὐτοκράτορος, δι' Λέων δὲν ηθελεν ἀνοίξει τίτοτε... Ἐπέμενε νά χωρίση ἀπὸ τὴν Θεοφανῶ για διὸ λόγως: πρῶτον γιατὶ ἀγαποῦσε φιλογερά τὴν Ζωή και δείτερο γιατὶ ήτελε ν' ἀποκτήσῃ διάδοχο...

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΧΕ: 'Η συνέχεια.

ΠΑΡΑΔΟΞΟΤΗΤΕΣ

Ο ΟΜΗΡΟΣ... ΒΕΛΓΟΣ!

Μέχρι σήμερα ξέραμε δὲν ἐφτά πόλεις ἐφύλονεικούσσαν διεκδικῶντας καθεμά τὴν καταγόνος τοῦ Ομήρου. Τῶν τελευταία διωτὸς κάποιος Βέλγος δύναματι 'Ἐρεγκίου Καγιε' ἐδημοσίευσε ἔνα δύγκωδέστατο σύγχρονα, στὸ δυτικὸν ἐπίκλεψε νά ἀποδεῖξη, οὗτε λίγο οὔτε πολύ, διτὶ διηρόδιος φανωδός τῶν αἰθανάτων ἐπών ήταν συμπαταρώτης του!... Τὸ περιεργό διωτὸς είνε δὲν δὲν λόγῳ Ιστοριοδίφης δὲν περιορίζεται σ' αὐτὴ τὴν ἀνακάλυψη, ἀλλὰ ζητεῖ νά εἰσαγάγῃ κι' ἀλλες θεωρίες, ἐντελῶς δικές του. 'Ισχυρίζεται ἐπά παραδείγματα δὲν ή Τροία δὲν ξεκινοῦ στὴν 'Ασία, ἀλλά... στὴν 'Αγγλία και μάλιστα κοντά στὸ Καμποτζέ. 'Επίσης υποστηρίζει δὲν δὲν δι' 'Ομηρος ἔγραψε ἐλληνικά, αὐτὸν τόκους μόνο και μόνο για νά τὸν καταλαβαύνουν οι λαοὶ τῆς Δύσσεως, οι δόποια μιλούσαν... τὴν ἑλληνικὴ γλώσσα!... Τὸ δυστύχημα είνε δὲν δι' 'Ομηρος δὲν ὑπάρχει πειά στὴ Ζωή και μπορεῖ δι' καθένας νά λέγει γι' αὐτὸν δ, τι τὸν κατέβη στὸ σαφό του κεφάλι.

ΝΟΡΒΗΓΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΠΑΙΔΙ ΜΟΥ...

Πέφτει τὸ χιόνι ἀργά, βουβά και ἡ αὐγὴ νιφοῦλα ἀποφοντιμένη χαιρετάει τὴ γῆ.

'Αγνό, κρυφὸν λοιπόδην τῆς ζωῆς μου, ἔλα και προβαλε στὸ φῶτο τοῦ κόσμου... Σ' ἔθρευνεν ἡ γαλήη τῆς φυγῆς μου, σ' ἔπλασε ἡ τρικύμια τῆς σαρκός μου, "Ελα τώρα τὰ μάτια νά σου ἀνοίξω, θέλω λευκὸ τὸν κόσμο νά σου δεῖξω.

Πέφτει τὸ χιόνι ἀργά, βουβά και ἡ αὐγὴ νιφοῦλα ἀποφοντιμένη χαιρετάει τὴ γῆ.

'Απὸ παλάτια εἰν' ἀσπασία ἡ γῆ γεμάτη κι' ἀπὸ τὸ κάθε δέντρο και πλονάρι περίσσους κρέμονται καρποὶ λιοντάτοι, κι' εἰνε προσκέφαλο καθέ λιθάρι.

"Ανοίξε τώρα τὰ γλυκά σου μάτια, δικά σου είνε περδόλια και παλάτια.

Πέφτει τὸ χιόνι ἀργά, βουβά και ἡ αὐγὴ νιφοῦλα ἀποφοντιμένη χαιρετάει τὴ γῆ.

Τὸ κάθε ἀγάθη ποιητοῦ έχει γίνει, καθέ γηραιός παρθεναγὸν κρεβετάτη, στὰ ζεραμένα πλούτα ἀνδρῶν κρίνοι και γηπασιά πάτηγα είνε γεμάτη. Τὰ μάτια σου, παιδί μου, ανοίξε τώρα και ωγάς γίνει ἐσύ στὴν ἀσπρή χώρα.

Πέφτει τὸ χιόνι ἀργά, βουβά και ἡ αὐγὴ νιφοῦλα ἀποφοντιμένη χαιρετάει τὴ γῆ.

Τέτοιο για σένα ὑπενεποῦ τοῦ ποιητοῦ τὸ πανηγῦρι τῶν πλαστῶν, παιδί μου.

"Ελα και τ' ἀπογάγ σου χέρι δόξ μου, και στὶς ζωῆς τὸ δόρυ ἔλα μαζῆ μου, και μά σου δεῖξεν ἐγώ τὰ κάλλη δην τὰ θυρεῖ τὸ μάτι καθέ ἀνθρώπου.

Πέφτει τὸ χιόνι ἀργά, βουβά και ἡ αὐγὴ νιφοῦλα ἀποφοντιμένη χαιρετάει τὴ γῆ.

"Ελα, ἀμοιδο μου σπλάχνο, κι' διαν στὸ δράμα τὸ λειτό, και ἡ κακία κι' ἡ ἀπηλημα τοῦ κόσμου ποὺ συντήση, ἡ ἀσχημάτα τοῦ κόσμου ἡ αἰλανία, ἐγώ, χρωστε μου κρίνε, δύα σὲ φέρω στὸ δάσος τὸ ωμοφρότερο πού ζέω.

Πέφτει τὸ χιόνι ἀργά, βουβά και ἡ αὐγὴ νιφοῦλα ἀποφοντιμένη χαιρετάει τὴ γῆ.

Κάτιο ἀπὸ τ' ἀσπασία δέντρα τὰ γηλά, μέσα στὸ περιόδιο τὸ μεγάλο,

τὸ χιόνι θε νά σκάφω ἀπάλα

και τὸ μικρὸν κοριάκι σου θὰ βάλω.

"Ἐσει τὰ μάτια πάι μά σου κλείσιο:

Τελείωσε η ζωή... Γηρύος πίσω...

Λιώνει τὸ χιόνι ἀργά, βουβά και ἡ αὐγὴ νιφοῦλα δακρυστιμένη χαιρετάει τὴ γῆ.

Μετάφρ. ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ

ΤΑ ΑΜΙΜΗΤΑ

ΔΙΑ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ ΤΗΣ ΜΥΓΑΣ

Τὸν παλαιότερο καιρὸν οἱ Τοιγγάνοι, στουν ἔδιναν μικρές συναυλίες σὲ κῶπο δωριδήποτε ἀνοικτὸ και μπροστά σὲ πολυπλήθες ἀπροστάτη, μεταχειρίζονταν τὴν ἔχηση πρωτότυπη και ἔξτρατη της εἰσηφράσης τῶν εἰσοφράσην, για νά μὴ ἀλληλοκλέδουνται τοι : 'Εκείνος ποὺ θὰ μάζευε τὰ χρήματα, μὲ τὸ ζενα του χέριοντας τὸ δίσκο, και μέσα στὸ ἄλλο είχε κλεισμένη μά μηνγα ζωντανή. Τὴ μιγά αὐτὴ ὁφειλε νά τὴ διατροφή ἐπὸ περιορισμὸ καθ' δηλ τὴ διάφρεια τῆς συλλογῆς τῶν εἰσηφράσηων και στὸ τέλος ἔπειτε νά τὴν παραδόση στοὺς συντρόφους του ζωντανή. 'Ετσι μονάχα θὰ ἐπειθούντο ἐκείνοι δὲν δὲν εἶχε διατραβέσει καμμα κλοπή!..